Regio Noordoost-Brabant

oplegnotitie bij convenant

Definitief: versie 5.0 - 8 juli 2024
- voor definitieve besluitvorming door gemeenteraden en Algemeen Besturen waterschappen

In de regio Noordoost-Brabant werken 10 gemeenten en 2 waterschappen samen aan gedeelde, gemeentegrensoverschrijdende opgaven. Gezamenlijk pakken zij de maatschappelijke en economische uitdagingen op die alleen door samenwerking voor elkaar te krijgen zijn. Om zo te werken aan een regio waar het goed leven, wonen en werken is.

Sinds 2014 is de samenwerking in Noordoost-Brabant geformaliseerd in een convenant, voor de periodes 2014-2016, 2017-2020 en 2021-2024. Met het einde van de vierjarige looptijd van het huidige convenant in zicht, was er behoefte om de samenwerking te herijken. Met name om taken en verantwoordelijkheden van de diverse gremia aan te scherpen en de rol en instrumenten van gemeenteraden en Algemene Besturen (AB's) van waterschappen sterker in het convenant te verankeren. Tevens wordt in toenemende mate -onder andere door Rijk en provincie- geschakeld op de schaal van de regio. En zijn er steeds meer lokale ambities die alleen in samenspraak met de regio kunnen worden opgepakt. Heldere afspraken, waarmee we onze samenwerking én regio verder kunnen ontwikkelen en gedeelde opgaven kunnen realiseren, zijn van belang.

Onze regionale samenwerking is en blijft vormgegeven in een convenant. RNOB vormt geen aparte bestuurslaag met eigen bevoegdheden en is geen juridische entiteit. Bestuurders stemmen met elkaar af om te komen tot afspraken over een gezamenlijke inzet en intentie om dit lokaal te verwerken. Alle bevoegdheden zijn en blijven volledig bij de gemeenteraden en AB's van waterschappen van de deelnemers.

Uitgangspunten als leidraad voor convenant

In het voorjaar van 2024 zijn gesprekken gevoerd met (een afvaardiging van) de deelnemende colleges en DB's, zijn diverse overleggremia geraadpleegd en heeft een regionale radenbijeenkomst plaatsgevonden. Op basis van de bevindingen is een aantal uitgangspunten geformuleerd, die als leidraad voor dit convenant hebben gediend:

[Democratische legitimiteit centraal]
De bestuurlijke (en ambtelijke) samenwerking in RNOB vertrekt vanuit de kaders die de gemeenteraden en AB's van waterschappen meegeven. De positie en betrokkenheid van gemeenteraden en AB's in onze regionale samenwerking zijn stevig verankerd in dit convenant. Onder andere door de instelling van de 'Voorbereidende Verenigde Bijeenkomst' en 'Klankbordgroep'.

Draagvlak van gemeenteraden en AB's is essentieel voor de samenwerking. Daarbij vindt het gesprek over de regionale samenwerking plaats tussen de individuele gemeenteraden/ AB's en hun eigen college respectievelijk Dagelijks Bestuur: zij staan met elkaar primair aan de lat om elkaar te bevragen en (actief) te informeren.

[Verbondenheid en commitment als stevige basis voor samenwerking]
Onze regionale opgaven hebben een lange tijdshorizon. Ook willen de deelnemers hun langjarig commitment op deze regio tot uiting brengen. Dit convenant gaat daarom uit van een verbinding voor onbepaalde tijd. Om scherpte in de samenwerking te behouden, tijdig bij te sturen en te actualiseren en 'in geval van nood' een escape te behouden, zijn bepalingen opgenomen over opzegging en periodieke evaluatie van de samenwerking als zodanig én over de actualisatie van de inhoudelijke regionale agenda.

[Vorm volgt inhoud]
Onze gezamenlijke opgaven (het 'wat', verwoord in de inhoudelijke agenda van RNOB) zijn de basis voor de vorm (het 'hoe', de bestuurlijke en ambtelijke beslis- en overlegstructuur) van onze regionale

samenwerking. Het verbinden van structuur en inhoud maakt monitoring en (bij)sturing op realisatie van opgaven mogelijk en biedt zicht op de (integrale) koers van de samenwerking. Het Bestuur heeft de verantwoordelijkheid om de structuur in te richten, op basis van de inhoudelijke agenda.

[In balans: sterk fundament, én wendbaar]
Dit convenant is op hoofdlijnen verwoord: Niet alle aspecten van de (bestuurlijke en ambtelijke) samenwerkingsstructuur zijn in detail vastgelegd. Deze verantwoordelijkheid wordt belegd bij het Bestuur. Het zorgt -binnen de kaders van de samenwerkingsagenda- voor flexibiliteit om in te spelen op nieuwe maatschappelijke opgaven van onderop (lokale overheden) of van bovenaf (zoals een nieuw kabinet of provinciebestuur).

Nadere toelichting op onderdelen van het convenant

In het convenant wordt op een aantal punten nieuwe terminologie gehanteerd, ter verduidelijking én ter voorkoming van verwarring met gelijknamige maar andere gremia. Zo wordt uitgegaan van 'de Algemene Vergadering' (in de plaats van de Bestuurlijke Coördinatiegroep) en 'het Bestuur' (in de plaats van het Dagelijks Bestuur) van RNOB.

Bij een aantal artikelen van het convenant brengen we graag achterliggende overwegingen of informatie onder de aandacht:

Bestuurlijke structuur: Algemene Vergadering, Bestuur en Voorzitter (art. 7, 8 en 9)
In het convenant is de 'Algemene Vergadering' opgenomen, waarin alle deelnemers zitting hebben. Het treedt op als de zogenoemde 'hoeder' van de samenwerking en de leden zorgen voor verbinding met hun eigen colleges en raden respectievelijk DB's en AB's. Het 'Bestuur' stuurt op de ambities en doelen van het samenwerkingsverband en de integrale uitvoering van de samenwerkingsagenda. In het Bestuur wordt een evenredige vertegenwoordiging vanuit de deelnemers nagestreefd. Ook is de rol van 'Voorzitter' expliciet opgenomen. Eerder was soms sprake was van onduidelijkheid, bestuurlijke drukte, weinig sturing en beperkt eigenaarschap. Met het aanbrengen van scherpte in rollen, taken, verantwoordelijkheden én (zuivere) bezetting van de genoemde gremia is beoogd dat te doorbreken.

AgriFood Capital & NOB Werkt: Deelname RNOB aan andere samenwerkingsverbanden (art. 10 en 11)
Het samenwerkingsverband RNOB neemt deel aan de regionale triple helix-samenwerking met ondernemers en onderwijsinstellingen in AgriFood Capital. Niet de individuele gemeenten en Waterschappen zijn deelnemer, maar het collectief (RNOB). Dit convenant bevat bepalingen over de inwonersbijdrage aan dit samenwerkingsverband en de publieke opdrachtverstrekking.

Tot op heden werd ook de financiële bijdrage van de gemeenten in Noordoost-Brabant aan de regionale samenwerking op het gebied Arbeidsmarkt (NOB Werkt) geregeld via het convenant van RNOB. Dat wordt niet langer aan elkaar verbonden. Immers kent NOB Werkt een eigen convenant (met afzonderlijke looptijd en structuur) en eigen financieringsstromen. Bovendien betreft het geen deelname van RNOB in een samenwerkingsverband, maar een samenwerking van gemeenten op een wettelijke taak. Uiteraard blijft de samenwerking tussen RNOB en NOB Werkt in het realiseren van onze opgaven evengoed in stand en zetten wij ons in om de verbinding in de inhoudelijke agenda van RNOB ten aanzien van arbeidsmarkt (bijvoorbeeld economie, onderwijs, mobiliteit) verder te versterken. De financiële bijdrage aan RNOB en NOB Werkt wordt jaarlijks (separaat en zo mogelijk gelijktijdig) voorgelegd aan de deelnemers.

Financiën: Bekostiging (art. 11)

Het convenant bevat een artikel over de bekostiging van RNOB. Evenals voorheen wordt de bijdrage van de deelnemers bepaald op basis van het aantal inwoners, maar worden niet langer absolute bedragen per inwoner benoemd. Het gaat uit van jaarlijkse indexering (vanaf 2025, niet met terugwerkende kracht) en bevat tevens bepalingen over eventuele aanpassingen van de financiële bijdrage. Zo wordt minimaal eens per vier jaar (bij vaststelling van de samenwerkingsagenda) bezien welke middelen nodig zijn om de agenda te realiseren. Niet alleen vorm volgt inhoud, datzelfde geldt voor de financiële bijdrage!

Tijdelijke samenwerking en wisselende coalities (art. 12)
Het convenant biedt de mogelijkheid om -daar waar écht nodig- in wisselende coalities samen aan opgaven, programma's of projecten te werken. Bijvoorbeeld omwille van lobby richting provincie of het rijk, onder de vlag van RNOB en eventueel gebruikmakend van het overlegplatform of ondersteuning vanuit het Regiobureau. De Algemene Vergadering bepaalt daarbij in hoeverre dit wenselijk is en bewaakt de collectiviteit. Samenwerking op basis van een gezamenlijke agenda van álle deelnemers staat immers centraal. Tevens is de wens geuit om -indien aan de orde- een regionale opgave, programma of project van alle deelnemers (zoals op het gebied van RES) tijdelijk toe te kunnen voegen aan de samenwerking in RNOB. Met artikel 12 wordt hierin voorzien.

Vervolg

Dit convenant geeft onze samenwerking een stevige basis. De komende tijd werken we bovendien verder aan het versterken van de samenwerking in RNOB aan de hand van een gestructureerde en gericht aanpak, langs vier lijnen[1]:

1. Inhoudelijke agenda: aanbrengen van scherpte en focus, waarbij de huidige Samenwerkingsagenda en Prioriteitennota (welke nu op onderdelen nog relatief abstract en algemeen zijn) als kaders dienen;
2. Structuur: uitwerking van de bestuurlijke en ambtelijke samenwerkingsstructuur, passend bij de inhoudelijke agenda;
3. Impact: uitwerking van financiële en personele impact (kwalitatief en kwantitatief) daarvan, wat -als gevolg van inzicht in de benodigde middelen in relatie tot de inhoudelijke agenda en ambities- mogelijk tot een voorstel voor aanpassing van de financiële bijdrage kan leiden;
4. Duurzame verbinding en goede gesprek, door te investeren in en ontwikkelen met elkaar.

De bestuurlijke en ambtelijke structuur wordt verwoord in een organisatieregeling. Daarin krijgen ook meer bedrijfsmatige aspecten (bijvoorbeeld rondom werkgeverschap en betalingen) een plek, evenals afspraken over de wijze waarop we in RNOB met elkaar samenwerken en werken aan continue ontwikkeling van onze regio. De colleges van B&W en Dagelijkse Besturen van waterschappen bekrachtigen de organisatieregeling. Samen met het convenant vormt het de 'afsprakenset' voor alle deelnemers van de samenwerking in het bewerkstelligen van hun gezamenlijke regionale opgaven.

Samen voor Noordoost-Brabant!

[1] Deze aanpak en bijbehorend proces wordt momenteel verder uitgelijnd.